Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) (jud. Liudmila Holevițcaia)
Dosarul nr. 3a-661/22
2-19173351-02-3a-01042022

D E C I Z I E

27 septembrie 2023 mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:
Președintele ședinței, judecătorul Veronica Negru
Judecători Ina Dutca și Ecaterina Palanciuc
Grefier Alin Andrieș

examinând în ședință publică apelul declarat de Ministerul Justiției împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, emise în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de către *****, *****, *****, *****, ***** împotriva Comunității Religioase Biserica cu Hramul „Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu și Ministerului Justiției, privind anularea actelor administrative individuale defavorabile,

c o n s t a t ă :

În data de 30 noiembrie 2017, *****, *****, *****, *****, au înaintat acțiune în instanța de judecată ce ulterior în data de 22 octombrie 2018, 18 februarie 2020 și 07 octombrie 2021 a fost concretizată împotriva Ministerului Justiției, privind constatarea nulității Statutului (în redacție nouă) a Comunității Religioase "Adormirea Maicii Domnului", s. Dereneu din 06.08.2017 și a procesului-verbal al Comunității Religioase "Adormirea Maicii Domnului", s. Dereneu din 06.08.2017, cu obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil de retragere a deciziei nr.59 din 23.08.2017 și a deciziei nr.70 din 23.08.2017.

În motivarea acțiunii înaintate, reclamanții a invocat că, sunt locuitorii satului Dereneu, raionul Călăraşi şi enoriaşii bisericii "Adormirea Maicii Domnului" din același sat (în continuare Biserica). Iar această biserică întotdeauna a activat sub Mitropolia Moldovei, fapt confirmat prin copia procesului-verbal din 22.09.1996. Majoritatea covârșitoare a locuitorilor și enoriaşilor Bisericii doresc ca aceasta să activeze sub Mitropolia Moldovei, fapt confirmat prin lista din 08.10.2017 a locuitorilor satului cu semnături şi indicarea voinţei acestora în ceea ce priveşte Biserica, în care 289 de locuitori şi-au exprimat prin semnătură această voinţă. Însă, necătând la dorința enoriașilor, în luna septembrie 2017 preotul Biserii***** de mai multe ori s-a opus petrecerii unor slujbe și efectuarea unor proceduri religioase, invocând diferite pretexte. Or, au apărut în sat zvonuri precum că Biserica satului a fost trecută la altă mitropolie. Iar din aceste motive pentru a stabili care este situația, la începutul lunii octombrie 2017, *****, *****, *****, *****, *****, au depus cerere de informare către Ministerul Justiției.

Astfel, comunică reclamanții că, ca răspuns la cerere de informare, Ministerul Justiţiei a eliberat următoarele acte: 1) decizia nr.70 din 23.08.2017, prin care s-a modificat conducătorul Comunităţii Religioase Parohia Ortodoxă ”Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Mitropoliei Basarabiei; 2) decizia nr.59 din 23.08.2017, prin care s-a înregistrat Statutul în redacţie nouă şi s-a modificat denumirea din Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ”Adormirea Maicii Domnului” în Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă ”Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Mitropoliei Basarabiei; 3) Statutul Comunităţii Religioase, aprobat de Mitropolia Basarabiei şi Exarhatul Plaiurilor.

Totodată, relatează reclamanții că, în aceiași perioadă *****, *****, *****, *****, *****, au aflat că recent preotul paroh al Bisericii a fost exclus şi interzis să oficieze proceduri religioase sub egida Mitropoliei Moldovei de către organele împuternicite ale Mitropoliei Moldovei. Iar astfel, din copiile actelor eliberate de Minister, au aflat că în luna august 2017 Ministerul Justiţiei a emis 2 decizii, ce ţin de Biserica satului, prin care Biserica satului a fost ilegal trecută de la Mitropolia Moldovei la Mitropolia Basarabiei, iar preotul***** (exclus de Mitropolia Moldovei fiind învinuit în mai multe încălcări atât de Mitropolie, cât şi de întreaga comunitate a satului) a fost numit conducător al Bisericii.

În aceeași ordine de idei, susțin reclamanții că, au examinat vizual şi au prezentat şi consătenilor semnatari ai statutului şi altor acte, ce au stat la baza emiterii deciziilor nr.59 şi 70 din 23.08.2017 ale Ministerului, urmare a cărui fapt au stabilit că cel puțin 9 din 18 semnături de pe statutul în redacţie nouă sunt falsificate.

Astfel, comparând vizual semnăturile cetățenilor: *****i, Autonina Dercaci, Gavril Mazur, Valentina Mazur, *****, Ștefan Scurtu, Vasilii Revencu, Nicolae Vicol şi Parascovia Vataman din statutul în redacţie nouă - act ce a stat la baza emiterii deciziilor contestate, procesul-verbal nr.1 din 06.08.2017; lista membrilor ataşată la acest proces-verbal, proces-verbal nr.2 din 30.09.2017 şi pe cererile de excludere, se constată evidentă diferenţa între semnăturile aplicate din numele aceloraşi persoane.

Mai mult ca atât, prin procesul verbal nr.2 sus menţionat au fost excluşi anume aceşti membri, ceea ce confirmă ilegalitatea modificărilor introduse şi schema conducerii realese a Bisericii. Or, pentru introducerea modificărilor în Statut (inclusiv modificarea Mitropoliei) este necesar 2/3 din voturile membrilor prezenți, iar adunarea este deliberativă dacă sunt prezenți 50%+1 membrii.

Prin urmare, indică reclamanții că, conform Listei anexate la momentul introducerii acestor modificări, comunitatea a avut 18 membrii înregistrați şi la acea adunare au fost prezenţi toţi. Iar astfel, pentru legitimitatea modificărilor, pentru acestea urma să voteze 12 membri, iar 9 din 18 membri invocă că nu au participat la adunare şi nu au semnat astfel de proces-verbal şi statut modificat.

În acest context, consideră reclamanții că, actele ce au stat la baza emiterii deciziilor contestate ale Ministerului au fost falsificate, ceea ce este un temei pentru a le anula.

Totodată, menționează reclamanții că, la momentul întocmirii Statutului în redacţie nouă, procesului-verbal din 06.08.2017 şi altor acte prezentate Ministerului

pentru înregistrarea ”Bisericii” ca parte componentă a Mitropoliei Basarabiei ”partea componentă” respectivă însuma în total, cel mult 9 membri. Or, art.20 alin.(2) lit. d) al Legii nr.125 din 11.05.2007 privind libertatea de conștiință, de gândire şi de religie, pentru înregistrare partea componentă a cultului religios trebuie să prezinte lista a cel puţin 10 membri fondatori. Însă, la caz se constată că au fost cel mult 9.

Prin urmare, având în vedere că Legea nr.125/11.05.2007 prevede un număr minim de 10 membri pentru constituirea unei părţi componente a unui cult religios şi faptul că aşa- numita parte componentă a Mitropoliei Basarabiei la momentul emiterii deciziilor din 23.08.2017 avea cel mult 9 membri, invocă reclamanții că rezultă un temei suplimentar pentru anularea deciziilor contestate.

Separat menţionează reclamanții că, preotul paroh, ***** de mai mulţi ani este precăutat în diferite situaţii ce ţin de conflicte şi aţâţări de vrajbe în sat, delapidări de bunuri/donaţii bisericeşti în scopuri personale, din ce, probabil, a considerat ca o cale de ieşire organizarea ilegală a trecerii bisericii la Mitropolia Basarabiei.

În acest context, comunică reclamanții că, au depus cerere prealabilă în adresa pârâtului în data de 06 noiembrie 2017 și au recepţionat răspunsul Ministerului, prin care a fost respinsă această cerere. Or, art.18[1] al Legii nr.125 din 11.05.2007 privind libertatea de conştiinţă, de gândire şi de religie prevede: (1) pentru modificarea şi/sau completarea statutului, cultul religios sau comunitatea religioasă prezintă Ministerului Justiţiei următoarele acte: a) cererea de înregistrare a modificărilor şi sau completărilor la statut, semnată de toţi membrii organului de conducere a cultului religios sau al comunităţii religioase, cu indicarea domiciliului fiecăruia, b) statutul în original; c) procesul-verbal (decizia) al şedinţei organului care. conform statutului, este competent să aprobe modificările şi/sau completările ia statut. Procesul-verbal (decizia) trebuie să fie semnat de toţi membrii organului competent care au participat la şedinţa respectivă; d) lista membrilor cultului religios sau ai comunităţii religioase, autentificată prin semnătura conducătorului; e) modificările şi/sau completările la statut, autentificate prin semnătura conducătorului.

Conform art.20 alin. alin. (2), (4) și (9) al Legii nr.125 din 11.05.2007, pentru înregistrare, comunităţile religioase prezintă Ministerului Justiţiei următoarele documente: a) cererea de înregistrare din partea organului de conducere al comunităţii; b) statutul comunităţii, adoptat de către fondatori; c) procesul-verbal al adunării de constituire, cu indicarea reprezentantului sau reprezentanţilor legali ai comunităţii; d) lista a cel puţin 10 fondatori, persoane fizice, cetăţeni ai Republicii Moldova avînd domiciliul în Republica Moldova; e) consimţământul scris al cultului religios la care comunitatea a decis să adere benevol; f) copiile actelor de identitate ale fondatorilor; g) actele doveditoare ale sediului. (...). Ministerul Justiţiei verifică corespunderea documentelor prezentate de părţile componente ale cultului religios cu prevederile prezentei legi. (...). În cazul în care documentele de constituire prezentate de partea componentă a cultului religios nu corespund prevederilor prezentei legi, Ministerul Justiţiei refuză înregistrarea părţii respective a cultului religios, indicând motivele refuzului.

Astfel, consideră reclamanții că, din normele sus citate rezultă că deciziile nr.59 şi 70 din 23.08.2017, ale pârâtui sunt ilegale în fond şi emise cu încălcarea procedurii stabilite, urmând a fi anulate de instanţa de judecată. Or, odată ce prin deciziile Ministerului de Justiţie nr.70 din 23.08.2017 și nr.59 din 23.08.2017, au fost încălcate drepturile lui *****, *****, *****, *****, *****, ca membri ai comunităţii religioase şi ca enoriaşi, precum şi a tuturor enoriaşilor Bisericii, la libertatea de religie şi libera alegere a cultului religios (la caz, Mitropolia Moldovei), prin falsificarea semnăturilor, perfectarea ilgeală a actelor din numele lor şi eventual prin emiterea deciziilor contestate, instanța de judecată urmează să anuleze deciziile Ministerului, ca ilegale în fond şi ca adoptate cu încălcarea procedurii.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 12 septembrie 2018, s-a atras în proces în calitate de persoană terță, Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ”Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova din s. Dereneu, r. Călărași (vol. I, f.d. 103-107).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 12 septembrie 2018, s-a atras în proces în calitate de reclamant, ***** (vol. I, f.d. 110).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 22 septembrie 2020, s-a atras în proces în calitate de persoană terță, Agenția Servicii Publice (vol.II, f.d. 15).

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, acțiunea a fost admisă, fiind constatată nulitatea Statutului (în redacție nouă) a Comunității Religioase ”Adormirea Maicii Domnului”, s.Dereneu din 06.08.2017 și a Procesului-verbal al Comunității Religioase ”Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu din 06.08.2017 și obligându-se Ministerul Justiției să emită un act administrativ individual favorabil de retragere a deciziei nr.59 din 23.08.2017 și a deciziei nr.70 din 23.08.2017.

În data de 07 decembrie 2021, Ministerul Justiției, a declarat apel nemotivat, iar în data de 22 februarie 2022, apel motivat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei noi decizii cu privire la respingerea acțiunii ca neîntemeiate.

În motivarea apelului declarat, Ministerul Justiției, a relatat că, hotărârea instanței de fond este neîntemeiată, întrucât, procesul-verbal și statutul cultului religios nu rezultă dintr-o activitate administrativă și implicit nu poate constitui obiect al contenciosului administrativ deoarece în cauza dedusă judecății nu se contestă niciun act administrativ emis de Ministerul Justiției. Însă, instanța de fond a admis acțiunea și a obligat Ministerul Justiției la emiterea un act administrativ favorabil.

Mai mult ca atât, instnța de fond a ignorat cu desăvârșire hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) nr. 3- 2320/2019 din 11 mai 2021 între aceleași părți cu privire la anularea deciziilor Ministerului Justiției nr. 59 și nr. 70 din 23 august 2017, prin care acțiunea intimaților/reclamanți a fost respinsă. Or, instanța de fond emite o hotărâre judecătorească în privința la o pretenție asupra căreia există deja o hotărâre judecătorească.

Totodată, susține apelantul că, decizia Ministerului Justiției nr. 59 din 23 august 2017, a fost întemeiată în drept pe prevederile art.18, 20 din Legea nr. 125 din 11 mai 2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie. Iar decizia Ministerului Justiției nr. 70 din 23 august 2017 a fost întemeiată în drept pe prevederile Legii nr. 125 din 11 mai 2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie și Hotărârii Guvernului nr. 345 din 30 aprilie 2009 cu privire la Registrul de stat al organizațiilor necomerciale.

Astfel, relatează apelantul că prin răspunsul nr. 05/12181 din 01 noiembrie 2017, Ministerul Justiției a comunicat că, în adresa sa în data de 18 august 2017 a parvenit cererea Comunității Religioase Parohia Ortodoxă ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Mitropoliei Basarabiei din s. Dereneu, r. Călărași cu setul de acte aferent privind înregistrarea Statutului în redacție nouă și noii componențe a organelor de conducere și control ale acesteia. Or, Ministerul Justiției, în limita competențelor legale, prin deciziile nr. 59 și nr.70 din 23 august 2017 a efectuat înregistrările menționate mai sus.

Subsidiar indică apelantul că, s-a comunicat că, procedura de examinare a actelor depuse la Ministerul Justiției s-a realizat în strictă conformitate cu exigențele legislației în vigoare, iar deciziile precitate emise de organul de înregistrare sunt legale. Iar pe cale de consecință, Ministerul Justiției a respins cererea prealabilă ca fiind nefondată și lipsită de temei juridic.

Prin urmare, apelantul menționează că, în corespundere cu art. 20 din Legea privind libertatea de conștiință, de religie și de gândire, comunitățile religioase se constituie, pe principii benevole, de către persoane fizice aflate sub jurisdicția Republicii Moldova, cu capacitate deplină de exercițiu, în scopul profesării în comun a credinței.

Astfel, consideră apelantul că, nu poate fi neglijat faptul că deciziile Ministerului Justiției nr. 59 și nr. 70 din 23 august 2017 nu mai sunt actuale, or prin decizia Agenției Servicii Publice din 21 august 2020, a fost admisă cererea de înregistrare a modificărilor și înregistrat statutul, în redacția nouă, al Comunității Religioase Parohia Ortodoxă ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Mitropoliei Basarabiei din s. Dereneu, r. Călărași.

Intimații, *****, *****, *****, *****, fiind notificați despre apelul declarat de Ministerul Justiției împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, prin intermediul avocatului Gheorghe Botezatu, în data de 12 iulie 2022, au depus referință prin care au solicitat respingerea apelului. Invocând argumentele indicate întru susținerea acțiunii înaintate în judecată. Suplimenta comunicând că, cererea de apel se combate cu comunicatul probatoriu administrat la cauză și normele de drept aplicabile și este neîntemeiată. Iar astfel, rezultă că, hotărârea instanței de fond este legală și întemeiată.

Intimata, Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu, fiind notificată despre apelul declarat de Ministerul Justiției împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, prin intermediul avocatului Constantin

Turuta, în data de 27 septembrie 2023, a depus referință prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii, cu emiterea unei noi decizii cu privire la respingerea acțiunii ca neîntemeiate. Invocând că, hotărârea instanței de fond este ilegală și prejudicioasă. Or, instanța constată că în data de 30.11.2017 a fost depusă acțiunea, însă la materialele cauzei lipsește în general acțiunea formulată, probele inițial depuse, motivarea integrală a acțiunii din partea intimaților. Totodată, hotărârea instanței de fond se bazează exclusiv pe cererea de recunoaștere a acțiunii și pe cererea ilegală de concretizare a acțiunii care a fost depusă peste termen.

Mai mult ca atât, instanța de fond nu a analizat încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 07.10.2019 prin care se separă pretențiile civile și anume nulitatea procesului verbal din 06.08.2018 și Statutul din 06.08.2018, conform cererii de concretizare formulate în data de 22.10.2018, pe când actele juridice civile care au stat la baza emiterii deciziilor Ministerului Justiției nr. 59 și 70 din 23.08.2017 au fost procesul verbal nr. 1 din 06.08.2017 și Statutul din 06.08.2017, ceea ce înseamnă că instanța a reținut spre examinare pretenții pur civile separate, cu încălcarea competenței jurisdicționale, a unor acte juridice civile care nici măcar nu sunt la materialele cauzei.

În aceeași ordine de idei reține intimata că, instanța de fond a examinat nulitatea actelor juridice civile a căror semnatari sunt 18 persoane ne-antrenate în prezentul proces civil, fapt care afectează direct drepturile și interesele sale, iar instanța de fond nu a demonstrat prin nimic efortul de a informa aceste terțe persoane, de a-și apăra interesele în proces, chiar dacă la materialele cauzei se regăsesc toate informațiile despre ei, privind domiciliul acestora și chiar codul personal, anexate de către Ministerul Justiției. Or, instanța de fond nu a analizat dacă recunoașterea acțiunii de către Comunitatea Religioasă contravine sau nu intereselor sale, pentru a ajunge la concluzia dacă această recunoaștere poate fi admisă sau nu.

Totodată, consideră intimata că, recunoașterea acțiunii în mod cert nu putea fi admisă, deoarece contravine direct comunității, care deținea în posesie, folosință și gestiune economică biserica „Adormirea Maicii Domnului” din s. Dereneu, fiind în subordinea canonică a Mitropoliei Basarabiei în baza contractului de comodat a acestui edificiu, încheiat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, fiind înregistrat în Registrul Bunurilor Imobile. Iar odată cu anularea procesului verbal nr. 1 din 06.08.2017, comunitatea nu mai este în drept să beneficieze de acest edificiu, deoarece și-a schimbat subordinea canonică. Or, instituția retragerii actului administrativ poate fi aplicată exclusiv de către autoritatea publică la etapa extrajudiciară și doar autoritatea publică are competenta de a o face. Însă, odată ce pretențiile față de actul juridic administrativ au fost depuse în justiție, instituția retragerii nu poate fi aplicată.

În aceeași ordine de idei, indică intimata că, reclamanții au formulat o acțiune în anulare în data de 30.11.2017, însă în data de 07.10.2021 concretizează acțiunea și deja formulează o nouă acțiune de obligare. Iar pe lângă noua acțiune în obligare, instanța a admis spre examinarea cererea de concretizare la capitolul deciziilor nr. 59 și 70 a Ministerului Justiției, care la acea dată, Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani), deja s-a expus prin hotărârea din 11.05.2021 și anume a respins acțiunea în judecată a acelorași reclamanți față de același pârât, privind anularea acelorași decizii.

Astfel, consideră intimata că, instanța de fond a primit ilegal în procedură cererea de concretizare a pretențiilor din data de 07.10.2021 deoarece acțiunea în obligare a fost depusă peste termenul specificat la art. 209 Cod administrativ. Or, în momentul emiterii hotărârii instanței de fond din 26.11.2021, deja era un alt reprezentant legal al comunității religioase, care prin decizia Agenției Servicii Publice din 19.11.2021, a fost readus în poziția sa legală de administrator.

Persoana terță, Agenția Servicii Publice, fiind notificată despre apelul declarat de Ministerul Justiției împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, prin referința pusă în data de 13 martie 2023, a comunicat că, susține opinia din referința depusă în instanța de fond.

Intimata, *****, fiind notificată despre apelul declarat de Ministerul Justiției împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, referință nu a prezentat.

În ședința de judecată în instanța de apel, reprezentantul intimaților, *****, *****, ***** și *****, avocatul Gheorghe Botezatu, a pledat pentru respingerea apelului, reiterând argumentele de fapt și de drept expuse în textul referinței depuse în data de 12 iulie 2022, precum și al acțiunii înaintate în judecată.

În ședința de judecată în instanța de apel, reprezentantul iintimatei, Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu, avocatul Constantin Turuta, a pledat pentru admiterea apelului, reiterând argumentele de fapt și de drept expuse în textul referinței depuse în data de 27 septembrie 2023.

Apelantul, Ministerul Justiției, intimata, *****, precum și persoana terță, Agenția Servicii Publice, fiind legal citați pentru ședința de judecată, în instanța de apel, nu s-au prezentat. Însă, persoana terță, Agenția Servicii Publice, prin referința depusă în data de 13 martie 2023, a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa (vol. III, f.d. 123-124).

Audiind participanții la proces, analizând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ consideră apelul admisibil, dar neîntemeiat, motiv din care urmează a fi respinse din următoarele considerente.

Conform art.240 alin.(1) lit. a) Cod administrativ, examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă o decizie prin care respinge apelul.

Conform art.231 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile judecătoriilor adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Art.232 Cod administrativ prevede că, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după

motivarea hotărârii, instanței de apel. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

După cum rezultă din materialele cauzei, apelul nemotivat a fost depus de către Ministerul Justiției, în data de 07 decembrie 2021 (vol. II, f.d.185), iar motivarea apelului fiind depusă în data de 22 februarie 2022 (vol. II, f.d. 212-216), or, dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) a fost emis în 26 noiembrie 2021 (vol. II, f.d.179), iar hotărârea motivată fiind recepționată de către Ministerul Justiției în data de 11 februarie 2022 (vol. II, f.d.209), ceea ce denotă depunerea cererii de apel cu respectarea termenului prevăzut la art.232 Cod administrativ.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară.

Subsecvent, instanța de apel accentuează că, conform recomandărilor Avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești se invocă că o motivație și o analiză clară, sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău menționează că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor cauzei.

Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabil, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de ar putea exercita un eficient control judiciar. Or, hotărârile motivate urmăresc scopului de a demonstra părților că acestea au fost auzite, și, astfel, să contribuie la o acceptare mai ușoară de către aceștia a deciziei (a se vedea cauza CtEDO *Ruiz Torija contra Spaniei*).

Totodată, art. 238 Cod administrativ, prevede că, în procedura de apel nu pot fi prezentate probe noi decât dacă un participant la proces dovedește că a fost în imposibilitate să le prezinte în procedura de examinare în fond și instanța de apel le admite printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs. Instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei.

Conform art.231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Art. 194 alin. (1) Cod administrativ, prevede că, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Conform art. 219 alin. (1) - (4) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt *din oficiu* în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces. Instanța de judecată poate avea o discuție juridică cu participanții la proces sau poate da în scris indicații cu privire la situația de drept a cauzei examinate.

Conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară.

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, atestă că prima instanță a ținut cont de aceste deziderate și a adoptat o hotărâre bazată pe un fundament temeinic și materialul probator administrat.

Astfel, din lucrările dosarului și după cum a reținut instanța de fond, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, atestă că, în data de 22 septembrie 1996, în cadrul Adunării locuitorilor enoriași din s. Dereneu, r. Călăraşi, cu participarea unui număr de 74 membri-fondatori, a fost fondată Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova (Mitropolia Moldovei) din s. Dereneu, r. Călăraşi (vol. II, f.d.98-99, 101-107).

Apartenența parohiei ,,Adormirea Maicii Domnului” la Mitropolia Moldovei a fost confirmată de adunare. Iar Certificatul nr.414 de înregistrare a noii Comunităţi Religioase formate a fost eliberat de Ministerul Justiției în data de 14.10.1996.

Paroh al Comunităţii Religioase Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova (Mitropolia Moldovei) din s. Dereneu, r. Călăraşi a fost ales preotul *****, ca reprezentant al Episcopiei de Ungheni şi Nisporeni din cadrul Mitropoliei Moldovei, nefiind şi membru-fondator a Comunității Religioase Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova (Mitropolia Moldovei) din s. Dereneu, r. Călărași.

În data de 28.04.2017, pe numele Înalt Preasfințitului Vladimir, de către Ala Băbălău și Tatiana Gheorghiță a fost depusă o plângere, prin care au comunicat despre comiterea de către Preotul ***** a pretinselor infracțiuni penale de escrocherie și hărțuire sexuală, comunicând, totodată că se vor adresa organului de urmărire penală pentru

comiterea infracțiunilor prevăzute de art.art.173, 190 Cod penal și restituirea sumelor estorcate.

Conform rechizitorului în cauza penală nr.2019160025 privind învinuirea lui *****el de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) Cod penal (vol. II, f.d.141-145), *****el este învinuit în aceia că el, fiind ex-paroh al Comunității Religioase Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului" din s. Dereneu, r. Călărași din cadrul Mitropoliei Moldovei, având scopul schimbării denumirii entității date, precum și mitropoliei, într-o zi de la începutul lunii august 2017, el, aflându-se în s. Dereneu, r. Călărași, în circumstanțe nestabilite de organul de urmărire penală, intenționat a semnat un act fals din numele membrilor acestei comunități religioase – *****i și *****, precum și din numele enoriașilor –Vasile Revenco, Nicolae Vicol, Valentina Mazur în următoarele acte: 1) în conținutul statutului comunității religioase, aprobat la 08.08.2018, 2) în conținutul cererii colective adresate Ministerului Justiției, privind înregistrarea în redacție nouă a statutului comunității religioase în cauză din 18.08.2017, 3) în conținutul procesului-verbal nr.1 al adunării bisericești a comunității religioase Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului" din s. Dereneu, r. Călărași din 06.08.2017, precum și, 4) în conținutul listei membrilor comunității religioase Parohia Ortodoxă ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Mitropoliei Basarabiei din s. Dereneu, r. Călărași, în calitate de anexă la procesul-verbal nr.1 din 06.08.2017, care constituie documente oficiale și ofereau posibilitatea de a înregistra această comunitate religioasă la Ministerul Justiției, fapt ce se conformă prin raportul de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-3862 din 11.11.2019, precum și prin raportul de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-1534 din 04.05.2020. Apoi, *****el a deținut și folosit aceste documente oficiale false până în data de 18.08.2017, când au fost prezentate la Ministerul Justiției al Republicii Moldova, pentru înregistrare. Astfel, în rezultatul examinării setului de acte în cauză prezentat de către reprezentanții acestei comunități religioase, prin decizia nr.59 din 23.08.2017, a Ministrului Justiției - Vladimir Cebotari, s-a dispus înregistrarea statutului comunității religioase în redacție nouă – cu schimbarea denumirii din Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului", s. Dereneu, r. Călărași în Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Mitropoliei Basarabiei din s. Dereneu, r. Călărași, în baza procesului-verbal nr.1 din 06.08.2017, fapt care a cauzat daune morale majorității enoriașilor din s. Dereneu, r. Călărași. Astfel, *****el, este învinuit în comiterea, prin acțiunile sale intenționate, a infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) Cod penal – confecționarea, deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi.

În data de 23 august 2017, Ministerul Justiției, a emis decizia nr. 59, prin care a decis că, se înregistrează statutul Comunității Religioase Parohia Ortodoxă ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Mitropoliei Basarabiei din s. Dereneu, r. Călărași, în redacția nouă, cu schimbarea denumirii din Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului", s. Dereneu, r. Călărași în Comunitatea Religioasă Parohia Ortodoxă ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Mitropoliei Basarabiei din s. Dereneu, r. Călărași, în baza procesului-verbal nr. 1 din 6 august 2017. Cu perfectarea și eliberarea certificatul de înregistrare.

În data de 23 august 2017, Ministerul Justiției, a emis decizia nr. 70, prin care a decis că, se înregistrează în Registrul cultelor religioase și al părților lor componente modificarea cu privire la alegerea conducătorului Comunității Religioase Parohia Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Mitropoliei Basarabiei din s. Dereneu, r. Călărași, în baza procesului-verbal nr. 1 din 06 august 2017. Cu perfectarea și eliberarea extrasului din Registrul cultelor religioase și al părților lor componente.

Astfel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, reține că, la 19 iulie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul administrativ, act legislativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17 august 2018, nr.309-320.

Art. 257 alin. (1) Codul administrativ, prevede că, actul legislativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art.258 al.(3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, a examinat cauza, corespunzător condițiile de admisibilitate ale acesteia în conformitate cu prevederile art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, adică conform procedurii din noua reglementare, dar în condițiile temeiurilor potrivite reglementărilor anterioare intrării lor vigoare.

Conform art.1 alin.(2) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 (în vigoare la data depunerii acțiunii), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal al unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Art.3 al.(1) din Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 (în vigoare la data depunerii acțiunii), prevede că, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi, subdiviziunile autorităților publice și funcționarii din structurile specificate. Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Noțiunea „act administrativ” este reglementată atât în art.2 din Lege, cât și în Rezoluția (77) 31 „Cu privire la protecția individului față de actele autorităților administrative”, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28

septembrie 1997. Ținând seama de prevederile menționate, actul administrativ poate fi definit ca fiind un act unilateral, cu caracter normativ sau individual, adoptat sau emis de către o autoritate publică sau de o persoană privată împuternicită prin lege sau printr-un act administrativ, în mod unilateral, în baza și în vederea exercitării legii, pentru naşterea, modificarea sau stingerea unor raporturi juridice de drept administrativ.

Conform art. 14 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000 (în vigoare la data depunerii acțiunii), persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

În data de 19 octombrie 2017, grupul de locuitori ai s. Dereneu, r. Călărași, *****, *****, *****, *****, *****, s-au adresat către Ministerul Justiției, cu cerere prealabilă prin care au solicitat revocarea/anularea deciziei nr.59 și 70 din 23.08.2017 și sesizarea organelor de ocrotire a normelor de drept în ceea ce ține de falsificarea ”statutului” nou și ”procesului-verbal” din 06.08.2017, cât și de ”trecerea” bisericii din s. Dereneu, cu tot cu proprietatea în Mitropolia Basarabiei (vol. I, f.d.29-30). Care prin răspunsul Ministerului Justiției, a fost respinsă.

Conform art.16 al.(1) din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000 (în vigoare la data depunerii acțiunii), persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Conform art.17 al.(1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000 (în vigoare la data depunerii acțiunii), cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoaşterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: a) data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluţionarea acesteia.

Astfel, nefiind de acord cu răspunsul primit la cererea prealabilă, în data de 30 noiembrie 2017, *****, *****, *****, *****, au înaintat acțiune în instanța de judecată ce ulterior în data de 22 octombrie 2018, 18 februarie 2020 și 07 octombrie 2021 a fost concretizată împotriva Comunității Religioase Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu și Ministerului Justiției, privind constatarea nulității Statutului (în redacție nouă) a Comunității Religioase ”Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu din 06.08.2017 și a procesului-verbal al Comunității Religioase ”Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu din 06.08.2017, cu obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil de retragere a deciziei nr.59 din 23.08.2017 și a deciziei nr.70 din 23.08.2017, care prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, a fost admisă, fiind constatată nulitatea Statutului (în redacție nouă) a Comunității Religioase

”Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu din 06.08.2017 și a procesului-verbal al Comunității Religioase ”Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu din 06.08.2017 și obligându-se Ministerul Justiției să emită un act administrativ individual favorabil de retragere a deciziei nr.59 din 23.08.2017 și a deciziei nr.70 din 23.08.2017.

Astfel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, examinând conținutul hotărârii primei instanțe cu materialele dosarului, stabilește că concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, corespund circumstanțelor de fapt.

Întru susținerea opiniei enunțate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, reiterează prevederile art. 31 din Constituției, care prevede că, Libertatea conștiinței este garantată. Ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranţă şi de respect reciproc. Cultele religioase sânt libere şi se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii. În relaţiile dintre cultele religioase sânt interzise orice manifestări de învrăjbire. Cultele religioase sânt autonome, separate de stat şi se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în aziluri şi în orfelinate.

Conform art.4 din Legea nr.125 din 11.05.2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie: orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință şi de religie. Acest drept trebuie exercitat în spirit de toleranţă şi de respect reciproc şi cuprinde libertatea de a aparţine sau nu unei anumite religii, de a avea sau nu anumite convingeri, de a-şi schimba religia sau convingerile, de a profesa religia sau convingerile în mod individual sau în comun, în public sau în particular, prin învăţătură, practici religioase, cult şi îndeplinirea riturilor. Fiecare persoană şi comunitate religioasă poate adera liber la orice cult religios. Exercitarea dreptului la libertatea de manifestare a convingerilor sau a credinţei religioase poate fi restrînsă, în condiţiile legii, numai în cazul în care această restrîngere urmăreşte un scop legitim şi reprezintă, într-o societate democratică, măsuri necesare pentru siguranţa publică, menţinerea ordinii publice, ocrotirea sănătăţii şi a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor şi libertăţilor persoanei. Statul exclude orice apreciere din partea sa asupra legitimităţii credinţelor religioase. Prozelitismul abuziv este interzis.

Art.18[1] alin.(1) din Legea nr.125-XVI din 11.05.2007 privind libertatea de conştiinţă, de gândire și de religie, prevede că, pentru modificarea şi/sau completarea statutului, cultul religios sau comunitatea religioasă prezintă Ministerului Justiţiei următoarele acte: a) cererea de înregistrare a modificărilor şi/sau completărilor la statut, semnată de toţi membrii organului de conducere al cultului religios sau al comunităţii religioase, cu indicarea domiciliului fiecăruia; b) statutul în original; c) procesul-verbal (decizia) al şedinţei organului care, conform statutului, este competent să aprobe modificările şi/sau completările la statut. Procesul-verbal (decizia) trebuie să fie semnat de toţi membrii organului competent care au participat la şedinţa respectivă; d) lista membrilor cultului religios sau ai comunității religioase, autentificată prin semnătura

conducătorului; e) modificările şi/sau completările la statut, autentificate prin semnătura conducătorului.

Conform art.19 din Legea nr.125-XVI din 11.05.2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie, pentru înregistrare, cultele religioase prezintă Ministerului Justiției următoarele documente: a) cererea de înregistrare; b) statutul adoptat de către fondatori; c) procesul-verbal al adunării de constituire; d) lista a cel puţin 100 de fondatori, persoane fizice, cetăţeni ai Republicii Moldova având domiciliul în Republica Moldova; e) principiile lor fundamentale de credinţă; f) copiile actelor de identitate ale fondatorilor; g) actele doveditoare ale sediului.

Ministerul Justiției verifică corespunderea documentelor prezentate de cultele religioase cu prevederile prezentei legi.

În cazul în care setul de documente prezentat nu corespunde cu prevederile alin.(1), acesta nu este examinat, fiind restituit solicitantului.

În cazul în care documentele prezentate nu corespund exigențelor legale, la cererea scrisă a solicitantului, Ministerul Justiției poate prelungi termenul de examinare a acestora.

În cazul în care documentele de constituire prezentate corespund prevederilor prezentei legi, Ministerul Justiției, în termen de 30 de zile, îi eliberează cultului religios respectiv certificatul de înregistrare.

Cultul religios se consideră înregistrat din momentul eliberării certificatului de înregistrare, fiind scutit de taxa de înregistrare.

Datele despre înregistrarea de stat a cultelor religioase se consemnează în Registrul cultelor religioase și al părților lor componente.

În cazul în care documentele de constituire prezentate de cultul religios nu corespund cu prevederile prezentei legi şi/sau exercitarea unor practici și ritualuri ale acestuia aduce atingere intereselor societății, securității statului, vieții și sănătății fizice și psihice a oamenilor, pune în pericol ordinea publică şi contravine grav moralei publice sau drepturilor şi libertăților altor persoane, Ministerul Justiției refuză înregistrarea cultului respectiv, indicând motivele refuzului. Semnatarii actului de constituire pot ataca decizia de refuz în instanţa de judecată.

Conform art.20 din Legea nr.125-XVI din 11.05.2007 privind libertatea de conştiinţă, de gândire și de religie, comunităţile religioase se constituie, pe principii benevole, de către persoane fizice aflate sub jurisdicţia Republicii Moldova, cu capacitate deplină de exerciţiu, în scopul profesării în comun a credinţei.

Pentru înregistrare, comunităţile religioase prezintă Ministerului Justiţiei următoarele documente: a) cererea de înregistrare din partea organului de conducere al comunităţii; b) statutul comunităţii, adoptat de către fondatori; c) procesul-verbal al adunării de constituire, cu indicarea reprezentantului sau reprezentanţilor legali ai comunităţii; d) lista a cel puţin 10 fondatori, persoane fizice, cetăţeni ai Republicii Moldova avînd domiciliul în Republica Moldova; e) consimţământul scris al cultului religios la care comunitatea a decis să adere benevol; f) copiile actelor de identitate ale fondatorilor; g) actele doveditoare ale sediului.

Pentru înregistrare, instituţiile religioase – eparhiile, diecezele, protopopiatele, decanatele, misiunile religioase, sociale sau de caritate, instituţiile, fundaţiile religioase şi instituţiile de învăţământ teologic de orice grad, centrele de pelerinaj, instanţele de disciplină bisericească – prezintă Ministerului Justiţiei statutele lor, consimţământul scris al cultului religios din care fac parte şi actul de constituire sau reconstituire, cu indicarea reprezentantului sau reprezentanţilor legali ai instituţiei, de asemenea copiile actelor de identitate ale membrilor organelor de conducere şi control şi copiile actelor de constituire ale fondatorului.

Ministerul Justiţiei verifică corespunderea documentelor prezentate de părţile componente ale cultului religios cu prevederile prezentei legi.

În cazul în care setul de documente prezentat nu corespunde cu prevederile alin.(2) şi (3), acesta nu este examinat, fiind restituit solicitantului.

În cazul în care documentele prezentate nu corespund exigenţelor legale, la cererea scrisă a solicitantului, Ministerul Justiţiei poate prelungi termenul de examinare a acestora.

În cazul în care documentele de constituire prezentate corespund cerinţelor prezentei legi, Ministerul Justiţiei, în termen de 30 de zile, eliberează părţii componente a cultului religios certificatul de înregistrare.

Părţile componente ale cultelor religioase se consideră înregistrate din momentul eliberării certificatului de înregistrare, fiind scutite de taxa de înregistrare.

Datele despre înregistrarea de stat a părţilor componente ale cultelor religioase se consemnează în Registrul cultelor religioase şi al părţilor lor componente.

În cazul în care documentele de constituire prezentate de partea componentă a cultului religios nu corespund prevederilor prezentei legi, Ministerul Justiţiei refuză înregistrarea părţii respective a cultului religios, indicând motivele refuzului.

Conform art.6 alin.(2) al Legii nr.125 din 11.05.2007 privind libertatea de conştiinţă, de gândire și de religie, *nici o comunitate religioasă nu poate fi, concomitent, parte a două sau mai multe culte religioase. Aderarea unei comunități religioase la un alt cult religios se poate face numai după retragerea liberă a acesteia din cultul la care a aparţinut anterior.*

Raportând normele citate la circumstanțele cauzei completul specializat se aliniază concluziei fondului care a conchis că, Statutul Comunității Religioase „Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu din 06.08.2017 și procesul-verbal al Comunității Religioase sunt afectate de nulitate absolută, deoarece contravin normelor imperative ale legii – art.art.18[1], 20 ale Legii nr.125-XVI din 11.05.2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie, în redacția în data de 23.08.2017, în special: nu a existat consimțământul valabil exprimat al Comunității Religioase „Adormirea Maicii Domnului” privind modificarea/schimbarea statutului acesteia în vederea aderării la Mitropolia Basarabiei și art.art.4, 6 din aceiași lege, deoarece prin aceste acte a fost încălcat un interes general – a avut loc aderarea comunității religioase din s. Dereneu, r. Călărași la un alt cult religios, în lipsa acordului acestora, prin ce s-au încălcat drepturile membrilor-fondatori și a enoriașilor din s. Dereneu la libertatea conștiinței. Or, Statutul Comunității Religioase „Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu din 06.08.2017 și

procesul-verbal al Comunității Religioase ”Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu din 06.08.2017, fiind afectate de nulitate absolută, în mod legal, nu pot să producă nici un efect juridic. Însă, în speță, asemenea efecte juridice, *de facto*, s-au produs și s-au materializat în deciziile Ministerului Justiției nr.59 din 23.08.2017 și nr.70 din 23.08.2017, care fiind bazate pe acte juridice nule, sunt ilegale.

Astfel, Completul judiciar atestă că, instanța de fond just a respins argumentele autorității publice pârâte, cu privire la faptul că Ministerul Justiției nu urma să verifice conținutul actelor prezentate în vederea înregistrării modificărilor solicitate, întrucât, declarațiile respective contravin normelor imperative ale legii. Or, în cazul în care autoritatea publică pârâtă avea să respecte prevederile normelor legale precitate – art.art.18[1], 19, 20 ale Legii nr.155 din 11.05.2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie, avea să emită: fie o decizie de restituie a setului de acte solicitantului; fie o decizie de refuz.

Prin urmare, Completul judiciar reține după cum a indicat și instanța de fond că, Legea nr.125/11.05.2007, în redacția în data de 23.08.2017, obliga Ministerul Justiției să verifice corespunderea documentelor prezentate de părțile componente ale cultului cu prevederile legii, ceea ce înseamnă verificarea nu doar a condițiilor de formă, ci și a celor de fond. Însă, în speță, actele prezentate Ministerului Justiției, care au servit temei de emitere a deciziilor contestate, nu corespundeau nici cerințelor de formă, nici a celor de fond. Or, Ministerul Justiției, deși, conform legii, urma să restituie setul de acte, sau să emită o decizie de refuz, a admis cererea și a înregistrat modificările în actele de constituie, admițând, astfel, trecerea ilegală a cultului religios (Comunitatea religioasă ”Adormirea Maicii Domnului”, s. Dereneu) de la Mitropolia Moldovei la Mitropolia Basarabiei, prin ce a încălcat dreptul enoriașilor din s. Dereneu la libertatea de conștiință, de gândire și de religie, protejat de art.31 din Constituție și art.4 din Legea nr.125/11.05.2007. Iar o altă abordare, adică cea propusă de către Ministerul Justiției, în cadrul dezbaterilor judiciare, și anume că Ministerul doar a înregistrat actele prezentate, este improprie oricărei autorități statale, or, ultimul nu putea să nu conștientizeze că actul administrativ individual pe care el îl emite, reprezintă o măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Totodată, Completul judiciar apreciază ca declarativ și argumentul apelantului precum că, precesul-verbal și statutul cultului religios nu rezultă dintr-o activitate administrativă și implicit nu poate constitui obiect al contenciosului administrativ deoarece în cauza dedusă judecății nu se contestă niciun act administrativ emis de Ministerul Justiției, însă, instanța de fond a admis acțiunea și a obligat Ministerul Justiției la emiterea un act administrativ favorabil. *Întrucât,* obiect al contenciosului administrativ în prezenta speță îl constituie verificarea legalității deciziei Ministerului Justiției nr.59 și nr. 70 din 23.08.2017, ce reprezintă act administrativ individual, emis de către o autoritate publică și, cerința de obligare a autorității publice să-și retragă actele administrative individuale defavorabile, emise în baza actelor juridice nule.

În aceeași ordine de idei, Completul judiciar nu poate reține la caz argumentul apelantului precum că, instanța de fond a ignorat cu desăvârșire hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) nr. 3- 2320/2019 din 11 mai 2021 între aceleași părți cu privire la anularea deciziilor Ministerului Justiției nr. 59 și nr. 70 din 23 august 2017 prin care acțiunea intimaților/reclamanți a fost respinsă. *Întrucât,* prin hotărârea la care face referire apelantul s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Nicolae Spînu, *****, *****, *****i și ***** împotriva Ministerului Justiției, persoană terță Comunitatea Religioasă ,,adormirea Maicii Domnului" din s. Dereneu, r. Călărași, cu privire la anularea deciziilor nr. 59 și nr. 70 din 23 august 2017 (vol. II, f.d. 149-160). Însă, prin acțiunea în speță, se solicită *constatarea nulității Statutului* (în redacție nouă) Comunității Religioase ,,Adormirea Maicii Domnului", s. Dereneu din 06.08.2017 și *a Procesului-verbal* al Comunității Religioase ,,Adormirea Maicii Domnului", s. Dereneu *din 06.08.2017* , *cu obligarea* Ministerul Justiției să emită un act administrativ individual favorabil de *retragere* a deciziei nr.59 și nr.70 din 23 august 2017. Or, lipsa consimțământului valabil exprimat al Comunității Religioase ,,Adormirea Maicii Domnului" privind modificarea/schimbarea statutului acesteia în vederea aderării la Mitropolia Basarabiei, se confirmă și prin sentința Judecătoriei Strășeni (sediul Călărași) din 17.06.2022, prin care *****el a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(1) Cod Penal, prin semnarea la începutul lunii august 2017 unui fals din numele membrilor Comunității Religioase ,,Adormirea Maicii Domnului" *****, *****, precum și din numele enoriașilor *****, *****, *****, *****, *****, ***** următoare acte: statutul comunității religioase aprobat în data de 08.08.2017, conținutul cererii colective adresate Ministerului Justiției, conținutul procesului-verbal al adunării bisericești a comunității religioase din 06.08.2017 și conținutul listei membrilor comunității religioase și anume anexa la procesul-verbal nr.1 din 06.08.2017, ce au fost prezentate pentru înregistrare la Ministerul Justiției.

Completul judiciar apreciază ca declarativ și argumentul intimatei, Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu, cu privire la faptul că, instanța de fond constată că în data de 30.11.2017 a fost depusă acțiunea, însă la materialele cauzei lipsește în general acțiunea formulată, probele inițial depuse, motivarea integrală a acțiunii din partea intimaților. *Întrucât,* analizând materialele cauzei se atestă acțiunea formulată, probele depuse și motivarea integrală a acțiunii din partea reclamanților. Or, art. 118 alin. (1) Cod de Procedură Civilă, aplicabil prin prisma art. 195 Cod administrativ, prevede că, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Totodată, Completul judiciar nu poate reține la caz nici argumentul intimatei, Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul ,,Adormirea Maicii Domnului" din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu, precum că, instanța de fond nu a analizat încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 07.10.2019 prin care se separă pretențiile civile și anume nulitatea procesului verbal din 06.08.2018 și Statutul din 06.08.2018, conform cererii de concretizare formulate în data de 22.10.2018, pe când actele juridice civile care au stat la baza emiterii deciziilor Ministerului Justiției nr. 59 și

70 din 23.08.2017 au fost procesul verbal nr. 1 din 06.08.2017 și Statutul din 06.08.2017, ceea ce înseamnă că instanța a reținut spre examinare pretenții pur civile separate, cu încălcarea competenței jurisdicționale, a unor acte juridice civile care nici nu sunt la materialele cauzei. Or, în textul hotărârii contestate instanța a menționat just că, pretențiile privind obligarea autorității publice pârâte să-și retragă deciziile nr.nr.59 și 70 din 23.08.2017, care sunt de competența judecătorului specializat în materie de contencios administrativ și pretențiile privind constatarea nulității actelor juridice – a Statutului(în redacția nouă) a Comunității Religioase ”Adormirea Maicii Domnului”, s.Dereneu din 06.08.2017 și a procesului-verbal al Comunității Religioase ”Adormirea Maicii Domnului”, s.Dereneu din 06.08.2017, care sunt de competența judecătorului specializat în materie de drept civil, sunt inseparabile și în temeiul art.201 alin.(1) Cod administrativ, urmează a fi examinate de instanţa de judecată competentă pentru examinarea acţiunii în contenciosul administrativ. Or, este în detrimentul reclamantului și contrar principiului eficienței (art.28 Cod administrativ), examinarea separată a nulității actelor juridice, de legalitatea deciziilor autorității publice, prin care respectivele acte juridice au fost aprobate și înregistrate în Registrul cultelor religioase.

Având în vedere cele menționate, instanța de apel nu poate reține argumentele apelantului-Ministerul Justiției și a intimatei- Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul „Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu, deoarece interpretează eronat normele de drept și situația de fapt, iar concluzia primei instanțe este rezultatul unei interpretări corecte a normelor de drept material cu aprecierea juridică cuvenită a probelor.

Totodată, completul specializat respinge ca neîntemeiat și argumentul apelantului-Ministerul Justiției și a intimatei- Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul „Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu, precum că hotărârea primei instanțe este una ilegală și neîntemeiată. Analizând conținutul hotărârii contestate, completul judiciar reține că hotărârea primei instanțe este una legală, motivată și bine argumentată, făcând referire la normele de drept material și procedural, dând o apreciere probelor prezentate de către părți, determinând circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, care au fost și care n-au fost stabilite, apreciind corect caracterul raportului juridic dintre părți, aplicând legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii, având o motivație și o analiză clară.

Completul specializat va respinge ca fiind neîntemeiată și critica apelantului-Ministerul Justiției și a intimatei- Comunitatea Religioasă Biserica cu Hramul „Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu, precum că, instanța de fond nu a dat o apreciere corectă circumstanțelor cauzei, ori, rolul activ exercitat de instanță, în deslușirea corectă a raportului dintre părți, este evident manifestat, în condițiile analizei apărărilor reclamantului exprimate pe cale incidentală, dar, în cadrul fixat de reclamant și în limitele obiectului dedus judecății.

Din considerentele enunțate, instanța de apel concluzionează că prima instanța a examinat cauza sub toate aspectele, stabilind cu certitudine raportul juridic litigios, circumstanțele de fapt, caracteristice raportului juridic litigios, legea materială ce

guvernează raportul juridic, creând participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiunilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptul la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

În asemenea circumstanțe, completul specializat conchide că, prima instanța just a stabilit circumstanțele cauzei și a aplicat normele legale, ajungând la concluzia cu privire la admiterea acțiunii, iar careva temei legal pentru casarea hotărârii n-a fost stabilit în instanța de apel. Or, simpla nemulțumire a părților de soluția adoptată de instanțele inferioare, nu poate constitui motiv de admiterea a cererii de apel, dacă nu este invocat sau dacă din conținutul apelului nu se întrezărește vreunul din temeiurile de apel expres prevăzute de lege, iar prin prisma jurisprudenței CtEDO, apelul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Luând în considerare cele menționate mai sus și având în vedere faptul că, prima instanță a elucidat pe deplin toate circumstanțele cauzei, a apreciat obiectiv și sub toate aspectele probele administrate la dosar, adoptând o hotărâre legală și întemeiată, aplicând și interpretând corect normele legale, iar cererea de apel declarată de către Ministerul Justiției, este neîntemeiată, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de către Ministerul Justiției împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021, prin care a fost admisă acțiunea depusă de către *****, *****, *****, *****, ***** împotriva Comunității Religioase Biserica cu Hramul „Adormirea Maicii Domnului” din cadrul Bisericii Ortodoxe din Moldova, r. Călărași, s. Dereneu și Ministerului Justiției, persoană terță, Agenția Servicii Publice, privind anularea actelor administrative individuale defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În conformitate cu prevederile art.240 alin.(1) lit. a) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Ministerul Justiției împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 26 noiembrie 2021.

Decizia este executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni.

Președintele ședinței, judecătorul Veronica Negru

Judecător Ina Dutca

Judecător Ecaterina Palanciuc